

Lähetäjä:
Vastaanottaja: [Ym Kirjaamo](#)
Aihe: Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivos
Päivämäärä: keskiviikko 23. marraskuuta 2022 23.57.13

Viite: Lausuntopyyntö Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksistä.

Kukkolan osakaskunnan vastaus Ympäristöministeriön lausuntopyyntöön Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen-grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksistä D:no VN/21286/2021

Kukkolan osakaskunta toteaa että Tornionjoen vesistöalueella oleva Nunasvaaran kaivoshanke ei saa heikentää Tornionjoen veden laatua, eikä sen vaelluskalojen elinympäristöä. Kaikki mahdolliset kemikaalijäämät tulee poistaa tehtaalta lähtevistä vesistä.

Tornionjoki on Itämeren alueen tärkein lohen ja vaellussiian kutujoki, jonka veden laatu ei saa heikentyä. Vaadimme erittäin hyvää prosessin toimintaa ja seurantaa sekä välitöntä julkituontia mahdollisista vahingoista tai prosessihäiriöistä, joilla voisi olla vaikutusta Tornionjoen vesistöön.

Kukkolassa 12.11.2022

Pekka Kangas

Kukkolan osakaskunnan pj

Lähetetty Windowsin [Sähköposti](#)ista

2.12.2022

LAPELY/2408/2019

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Lapin ELY-keskus
PL 8060
96101 Rovaniemi
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Lausuntopyyntö 10.11.2022 VN/21286/2021

Lausunto Nunasvaara Eteläisen ympäristövaikutusten arvioinnin täydennyksistä, Kiiruna, Ruotsi.

Hakija	Talga Ab
Asia	Ruotsin Nunasvaara Eteläisen kaivoshankkeen lupahakemus ja ympäristövaikutusten arviointi
Hakemus	<p>Nunasvaara Eteläinen -hankkeen YVA-selostus ja lupahakemus olivat Suomessa kuultavina touko-kesäkuussa 2022, jolloin niistä annettiin 16 lausuntoa. Vastauksessaan Ruotsille ympäristöministeriö katsoi, että neuvotteluja tuli jatkaa Espoon sopimuksen perusteella, sillä kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointi ei ollut riittävä Suomeen kohdistuvien vaikutusten osalta.</p> <p>Hankeesta vastaava Talga Ab on nyt toimittanut täydennyksenä aiemmin toimitettuihin materiaaleihin vastineet sekä Suomesta että Ruotsista viime lausuntokierroksella annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin (liitteet 295 ja 316). Lisäksi Talga Ab on toimittanut täydentävän esityksen koskien toiminnan vaikutusta purkuvesistöön (liite 313). Ympäristöministeriö on pyytänyt Lapin ELY-keskusta antamaan lausunnon ennen kaikkea siitä, ovatko Talga Ab:n täydennyksinä toimittamat vastineet ja selvitys riittäviä Suomeen kohdistuvien merkittävien ympäristövaikutusten arvioimiseksi.</p> <p>Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen antaa asiassa lausunnon ympäristövaikutusten arvioinnista.</p>

2.12.2022

Lausunto

YVA-selostus

Talga Ab on toimittanut vastineet Ruotsista ja Suomesta saatuihin kommentteihin sekä täydentävän esityksen vaikutuksista purkuvesiin. Kalatalousviranomaisen toteaa, että Talga Ab:n toimittamat vastineet ja liitteet eivät edelleenkään sisällä ruotsinkielisen YVA-selostuksen ja hakemuksen liitteenä esitettyjä (mm. toiminnan teknistä kuvausta ja jätteenkäsittelyä koskevia) asiakirjoja.

Saatavilla olevien hakemusasiakirjojen sekä hakijan vastineen ja liitteen perusteella suunnitelman mukaisesta kaivostoiminnasta normaalitilanteessa muodostuvien päästöjen vaikutusalue Tornionjoessa olisi paikallinen. Kalatalousviranomaisen toistaa 23.6.2022 lausunnossa (LAPELY/2408/2019) esittämänsä, että: *suunnitelman mukaisesta kaivostoiminnasta ei normaalitilanteessa todennäköisesti aiheudu Suomen puoleiselle Tornionjoelle saakka ulottuvia merkittäviä haitallisia vesistö- ja kalatalousvaikutuksia.*

Kalatalousviranomaisen huomauttaa, että Suomen viranomaisille toimitettu hakemusaineisto on edelleen puutteellinen. Epäselvyydet koskevat Tornionjoen vesistöön johdettavaa kaivostoiminnan kokonaisuormitusta ja kaivoksen varautumista vesienhallintaan poikkeuksellisissa olosuhteissa. Esimerkiksi hakemusaineistosta ei käy ilmi, miten kaivoksen vedenkäsittely- ja puhdistuskapasiteetti on mitoitettu poikkeuksellisissa sade- ja virtaamaolosuhteissa. Kuinka hakija on huomionnut harmaakivi- ja rikastushiekkavarastoon sijoitettavan potentiaalisesti happoa muodostavan kiviaineksen vaikutukset jätevesien laatuun ja alueelta poikkeusoloissa muodostuvaan vesistökuormitukseen, huomioiden myös muut kaivostoiminnassa puhdistamista edellyttävät vedet.

Näin ollen kaivostoiminnan poikkeustilanteista aiheutuviin päästöihin ja niistä johtuviin potentiaalsiin merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin ja niiden laajuuteen Tornionjoessa liittyy edelleen epävarmuutta.

Liittyen hakijan vastineeseen Suomesta saatuihin kommentteihin kohdan 18 osalta kalatalousviranomaisen toteaa, että potentiaalisten jätevesistä aiheutuvien vesistö- ja kalatalousvaikutusten lisäksi kaivostoiminnasta aiheutuvat negatiiviset mainehaitat voivat vaikuttaa haitallisesti kalastukseen ja muuhun vesistön virkistyskäyttöön kaivostoiminnan alapuolisessa vesistössä.

Kalatalouspäällikkö

Mika Oraluoma

Kalastusbiologi

Heikki Laitala

Tämä asiakirja LAPELY/2408/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2408/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Laitala Heikki 02.12.2022 12:45

Ratkaisija Oraluoma Mika 02.12.2022 12:58

30.11.2022

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo(at)gov.fi

Lausuntopyyntö 10.11.2022, VN/21286/2021

Nunasvaara Eteläisen kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin täydennykset, Ruotsi

Ympäristöministeriö on pyytänyt Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) lausuntoa Talga Graphene AB:n (hankkeesta vastaava) Nunasvaaran kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen täydentävistä selvityksistä. Ennen kaikkea lausuntoa pyydetään siitä, ovatko Talga Ab:n täydennyksinä toimittamat vastineet ja selvitys riittäviä Suomeen kohdistuvien merkittävien ympäristövaikutusten arvioimiseksi.

ELY-keskus on aiemmin 30.6.2022 antanut lausunnon Nunasvaara Eteläinen -hankkeen YVA-selostuksesta.

Vesistövaikutukset

ELY-keskus on aiemmassa lausunnossaan tuonut esille, että kuulemisaineisto on ollut puutteellinen. Hankkeesta vastaava on vastineessaan katsonut, että asiassa esitetty aineisto on riittävä Tornionjokeen kohdistuvien ja sitä kautta rajat ylittävien vaikutusten arvioimiseksi. ELY-keskus on samaa mieltä, että Suomeen mahdollisesti kohdistuvia vaikutuksia voi ilmetä vesistövaikutuksen kautta. Pyydettyjen lisätietojen tarkoitus on ollut kuitenkin saada riittävä varmuus johtopäätösten tueksi.

Kuultavana olevassa vastineessa on esitetty vesistövaikutusarvioita useiden aineiden suhteen, ja tarkennettu päästön sekoittumista Tornionjoessa. ELY-keskus huomauttaa, että vastineessa ei ole varsinaista täydentävää tietoa kuormituksen kokonaismäärästä tai vesitaseesta, joihin vaikutusarvio perustuu. Näiltä osin ELY-keskus katsoo, ettei vaikutusten arviointia ole tehty riittävästi eikä siksi Suomeen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin riittävyttä voida arvioida. Lisäksi asiakirjaliitteessä numero 243 (ruotsinkielisenä numero 295) taulukossa 3 fosforin yksikkö µg/l on väärä.

Vastineen liiteasiakirjassa ”Täydentävä esitys koskien vaikutusta purkuvesistöön asiakirjaliitteen 63 (Norrbottenin lääninhallitus) johdosta” on pyritty arvioimaan virtaus- ja sekoittumisolosuhteita Tornionjoessa. Arvio on tehty hyvin karkealla tasolla, mutta sen perusteella on mahdollista hahmottaa vaikutusalueen laajuutta. Arvion mukaan päästö

sekoittuu keskialivirtaamatilanteessa (MLQ) noin 600 metrin matkalla. Hankkeesta vastaavan esittämien laskelmien perusteella hankkeella ei todennäköisesti olisi Suomessa Tornionjoen ekologista tai kemiallista tilaa heikentävää vaikutusta.

Vastineessa otetaan kantaa myös Natura-vaikutuksiin. Hankkeesta vastaavan näkemys on, että koska hankkeesta ei aiheudu paikallisia vaikutuksia, niitä ei myöskään ilmene Suomessa Tornion-Muonionjoen vesistön Natura-alueella (FI1301912). ELY-keskus katsoo, että Lääninhallituksen vaatimat selvitykset vaikutusalueen laajuudesta, pohjan laadusta sekä virtaus- ja syvyysolosuhteista ovat kuitenkin olennainen osa asianmukaista Natura-arviointia. Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin kohdistuvat vaikutukset yksin ja yhdessä muiden hankkeiden kanssa on asianmukaisesti arvioitava ennen hankkeen hyväksymistä. Arvioinnin johtopäätöksissä tulee huomioida myös vaikutusalueesta alavirtaan Suomessa sijaitseva Natura-alue. ELY-keskus pyytää yleisen edun valvojana saada Natura-vaikutuksia koskevat mahdolliset lisäselvitykset sekä päätöksen Natura-luvasta.

Hankkeesta vastaava ehdottaa Tornionjokeen yhteensä kahta vesistövaikutuksen seuranta-apaikkaa, joista toinen sijoittuu heti alavirtaan itäisen puron purkautumiskohdasta ja toinen ylävirtaan (referenssipiste). ELY-keskus pitää esitettyä tarkkailua erittäin suppeana suhteessa arvioituun vaikutusalueeseen, eikä huomioi esitettyä purkuvesien sekoittumisvyöhykettä. Seurannan tulisi ulottua myös odotetun vaikutusalueen ulkopuolelle, jotta vaikutuksen toteutuminen arvioidussa laajuudessa voidaan varmistaa. Seurantaan tulisi sisältyä kaivoksen kuormitteita riittävän laajasti sen varmistamiseksi, että kaivoksen kuormitus todella vastaa asiakirjoissa esitettyä.

Tämän asiakirjan laatimiseen on osallistunut biologi Jukka Ylikörkkö luontoympäristöyksiköstä.

Asiakirjan hyväksyminen Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Anna-Leena Pitsinki ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen.

Tämä asiakirja LAPELY/2408/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2408/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Pitsinki Anna 30.11.2022 16:03

Hyväksyjä Ruokanen Leena 30.11.2022 16:05

Asia: VN/21286/2021

Lausuntopyyntö Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksistä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: Lausuntopyyntö 2.11.2022

Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennykset

Hankkeen kuvaus

Talga AB suunnittelee grafiittimalmin avolouhintaa Nunasvaara Eteläisen alueelle, Vittangin läheisyyteen Kiirunan kuntaan Ruotsiin. Vuosittain louhittava ja paikan päällä rikastettava malmimäärä on enintään 120 000 tonnia. Toiminnassa muodostuva sivukivi, rikastushiekka ja vesienkäsittelylaitoksen sakka läjitetään uudelle jätealueelle ja myöhemmässä vaiheessa louhittuihin avolouhoksiin. Lisäksi hankkeeseen kuuluu maa-ainesten otto kaivoksen sulkemistoimiin ja vedenotto Hosiojärvestä. Kaivostoiminnan ylijäämävesi johdetaan Hosiojärveen, josta on lasku-uomat Tornionjokeen. Etäisyys suunnitellulta toiminta-alueelta Suomen rajalle on linnuntietä noin 90 km ja Tornionjokea pitkin noin 140 km.

Lausuntopyyntöillä pyydetään kannanottoa siihen, ovatko Talga Ab:n täydennyksinä toimittamat vastineet ja selvitys riittäviä a) Suomeen kohdistuvien merkittävien ympäristövaikutusten arvioimiseksi (YVA) ja b) hankkeesta tehtävää päätöstä varten (lupahakemus).

Suhde maakuntakaavaan

Kaivoshankkeen alue sijoittuu 16.5.2012 lainvoiman saaneen Tunturi-Lapin maakuntakaavan lähialueelle Ruotsin puolella. Maakuntakaavassa rajajoki Tornionjoki on osoitettu luonnonsuojelualueena (SL 4207) ja joki kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Maakuntakaavassa on osoitettu kaivoshankkeen lähialueelle Suomen puolella kolme kaivosaluetta: Kalkkikangas (EK 1911), Mannakorpi (SL 1909) ja Hannukainen (EK 1907). Hannukaisen kaivos on tällä hetkellä lupaprosessivaiheessa. Kaivosalueita koskee kaavamääräys, jonka mukaan kaivostoiminta tulee suunnitella niin, että se ei Tornionjoen–Muonionjoen vesistöalueen Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella aiheuta merkittäviä päästöjä tai hydrologisia vaikutuksia tai muutenkaan merkittävästi heikennä alueen niitä luonnonarvoja, joiden vuoksi se on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon.

Lapin liiton näkemys

Lapin liitto on lausunut Nunasvaara Eteläisen kaivoshankkeen lupahakemuksesta ja ympäristövaikutusten arvioinnista myös 21.6.2022 ja todennut tuolloin, että YVA-menettelyssä on syytä edelleen käsitellä Ruotsin ja Suomen lähialueiden muiden kaivoshankkeiden mahdollisia yhteisvaikutuksia Tornionjoen–Muonionjoen vesistöön. Lapin liitto toteaa, ettei Nunasvaaran kaivostoiminta saa missään tilanteessa aiheuttaa haitallisia vaikutuksia Tornionjoen–Muonionjoen vesistöalueeseen.

Talga toteaa YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksissä, että tämän hetkinen hakemus koskee vain kaivoslouhintaa ja muuta toimintaa malmiossa Nunasvaara Eteläinen. Siinä määrin kuin sillä on nyt merkitystä, vain luvan saaneet toiminnot otetaan huomioon arvioitaessa nykyisen toiminnan kumulatiivisia vaikutuksia, joten mahdollisia tulevia kaivoshankkeita Suomessa (tai Ruotsissa) ei oteta huomioon tämänhetkisessä menettelyssä. Tästä huolimatta on huomattava, että päästöillä veteen on erittäin rajattu ja paikallinen vaikutus ja että alempana Tornionjoen valuma-alueella ei voida odottaa havaittavia vaikutuksia. Kokoava johtopäätös on, että sulfaattipäästöt Nunasvaara Eteläisestä eivät merkittävällä tavalla muodosta riskiä Tornionjoen vesiympäristölle edes itäisen puron purkukohdan välittömällä lähialueella.

Talga AB:n tekemien YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksien johdosta Lapin liiton virasto toteaa maakunnan liiton näkökulmasta Talga Ab:n täydennyksinä toimittamien vastineiden ja selvityksen olevan riittäviä Suomeen kohdistuvien merkittävien ympäristövaikutusten arvioimiseksi (YVA) ja hankkeesta tehtävää päätöstä varten. Lapin liitto korostaa kuitenkin Nunasvaaran kaivostoiminnan aikaisen seurannan tärkeyttä Tornionjoen–Muonionjoen vesistöalueeseen kohdistuvien vaikutusten osalta.

Elo Tiina
Lapin liitto

Asia: VN/21286/2021

Lausuntopyyntö Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksistä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1 Johdanto

Ruotsin lupaviranomainen (Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt) on 3.11.2022 saattanut tiedoksi, että se on harkinnut sekä lupahakemuksen että kysymyksen erityisen ympäristöarvioinnin loppuun viemisestä koskien Talga AB:n hakemusta kaivostoiminnalle Nunasvaara Eteläisen grafiittikaivoshankkeessa (juttu M 1573-20). Suomi on ilmoittanut osallistuvansa hankkeen YVA-menettelyyn 11.10.2021 Espoon sopimuksen mukaisesti. Jutun hakija Talga AB on toimittanut täydennyksenä aiemmin toimitettuihin materiaaleihin vastineet sekä Suomesta että Ruotsista viime lausuntokierroksella annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin. Ympäristöministeriö ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytävät lausuntoa näistä täydentävistä selvityksistä.

Luonnonvarakeskus (Luke) keskittyy lausunnossa suunnitellun kaivostoiminnan mahdollisiin kalataloudellisiin rajat ylittäviin vaikutuksiin.

2 Lausunto

2.1 Kumulatiiviset vaikutukset ja alueen virkistysarvo

Talga AB toteaa vastineessaan Suomesta saatuihin kommentteihin kappaleessa 7, että ”Ympäristökaaren mukaisessa lupamenettelyssä kumulatiiviset vaikutukset arvioidaan tulevan toiminnan, käynnissä olevan maankäytön ja kaivamisen, päättyneen, mutta ei jälkihoidetun toiminnan sekä luvan saaneen, mutta ei vielä aloitetun toiminnan osalta...”. Luke huomauttaa, että Tornionjoen vesistöalueella on parhaillaan YVA-menettelyssä useita Suomen ja Ruotsin puoleisia kaivoshankkeita, joiden etenemismuutoksia ja lupapäätösten ajankohtia ei voida kunnolla ennakoita, mutta on täysin mahdollista, että hankkeille myönnetään toimintaluvat ja hankkeet alkavat kuormittaa samaa vesistöä kutakuinkin yhtäaikaisesti. Mikäli tällaisessa tilanteessa ei kiinnitetä erityistä huomiota suunniteltujen (ja tietysti myös jo käynnissä olevien) hankkeiden odotettavissa oleviin päästöihin kokonaisuudessaan, on kohonnut riski ylittää vastaanottavalle vesistölle turvallisenä pidettävät päästörajat. Jotta tätä skenaariota ei pääsisi toteutumaan, erityisesti Suomen ja Ruotsin lupaviranomaisten tulisi Luken mielestä kiinnittää asiaan riittävästi huomiota ja mm. edellyttää eri hankkeilta sellaiset suunnittelutiedot, joiden avulla voidaan arvioida eri vesistöosiin kohdistuvat kumulatiiviset vaikutukset myös YVA-menettelyssä olevilta sekä luvan saaneilta mutta toimintaa vielä aloittamattomilta hankkeilta.

Talga AB päätelee vastineessaan, että haetun toiminnan ei katsota aiheuttavan haittavaikutuksia alueen arvoon virkistysalueena, koska toiminta ei yhtiön mukaan aiheuta suoria eikä välillisiä riskejä itse kaloille (kappale 77). Pohjoismaisessa matkailussa luonto on keskeinen vetovoimatekijä ja luontomatkailu kasvava elinkeino (Fredman & Tyrväinen 2010). Matkailussa kohteeseen liittyvät mielikuvat ja käsitykset ovat tärkeitä, sillä pitkälti niiden perusteella tehdään matkustuspäätös (Holloway & Humphreys 2022). Lapin matkailijat ovat kiinnostuneet erämaisistä ja verrattain koskemattomista luontokohteista (esim. Tyrväinen et al. 2012). Mielikuville tulee olla myös katetta aistinvaraisesti arvioitavissa ja mitattavissa olevassa ympäristön tilassa. Näin ollen, vaikka hankkeesta ei syntyisikään haittavaikutuksia itse kaloille, alueen virkistysarvo saattaa muuttua ihmisten mielikuvien muutoksen kautta. Muutokset eivät luonteensa vuoksi välttämättä rajoitu vain kaivoshankkeen läheisiin alueisiin vaan myös laajemmalle, erityisesti vesistöissä kaivoksen jätevesien purkupisteestä alavirtaan. Tämän vuoksi Luke toistaa edellisessä hanketta koskevassa lausunnossaan (1355/00 04 05/2022) esittämänsä kannan, että kaivosyhtiön tulisi kerätä kattavaa seurantatietoa Tornionjoen vesistön vaelluskalojen virkistyskalastuksessa ja vesistön kalastusmatkailun vetovoimaisuudessa tapahtuvista muutoksista.

2.2 Jätevesien ainepitoisuudet ja haittavaikutukset

Luke piti edellisessä lausunnossaan ristiriitaisena sitä, että Strömbergin (2021) raportin taulukoissa näkyy kaivoksen aiheuttamaa metallien ja muiden haitta-aineiden pitoisuuksien nousua Tornionjoessa, mutta tekstin mukaan ”Veden laatuun Tornionjoessa, alavirtaan itäisestä purosta, ei kuitenkaan arvioida vaikutettavan”. Talga AB:n vastineen kappaleessa 50 annetaan ymmärtää, että ympäristölle haitallisten aineiden pitoisuuksien nousu ei merkitse veden laadun muutosta, ellei ympäristölaatunormien mukaisia raja-arvoja ylitetä. Luke näkee asian kuitenkin niin, että veden laatu Tornionjoessa kaivosvesien purkukohdan alapuolella heikkenee ympäristölle haitallisten aineiden pitoisuuksien kasvaessa, vaikka ympäristölaatunormien mukaisia pitoisuuksia ei ylitettäisi.

Verrattaessa kaivospäästöistä aiheutuvia kohonneita pitoisuuksia ympäristölaatumormien mukaisiin pitoisuuksiin on muistettava myös haitta-aineiden yhteisvaikutukset ja eri kaivosten ja muiden päästölähteiden yhteisvaikutukset, kuten edellä todetaan. Lisäksi on huomattava, että Strömbergin (2021) raportin taulukkojen pitoisuusarviot perustunevat kaivosvesien täydellisen sekoittumisen tilanteeseen Tornionjoessa.

Luke kiinnitti aiemmassa lausunnossaan huomiota siihen, että vähänkin lisääntynyt pitoisuus kuparia jokivedessä voi haitata lohen suunnistamista kutupaikalleen tai aiheuttaa karttamisreaktion. Talga AB:n vastineen kappaleessa 77 esitetään asiaan liittyvä yleisempi arvio, jonka mukaan kaivoksen päästöt eivät aiheuttaisi kalojen välttämiskäyttäytymistä. Luke pitää puutteena sitä, että kuparin mahdollisesti aiheuttamiin lohen suunnistusongelmiin tai välttämisreaktioon ei vastattu yksilöidymmin. Kaikkia kaivospäästöjen vaikutuksia kaloihin ja niiden käyttäytymiseen ei varmuudella tunneta, joten varsinkin kalastoltaan erityisen arvokkaissa jokivesissä tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta.

Vastineen kappaleen 89 mukaan Talga AB on esittänyt, että lopullisia ehtoja kuparin, nikkelin ja sinkin päästöille tulisi lykätä koeajalle, jolloin päästöt selvitetään. Tämä kuulostaa huolestuttavalta kahdestakin syystä. Ensinnäkin tulee vaikutelma, että nykytilanteessa ei ole käytettävissä luotettavaa arviota näiden metallien päästöjen suuruudesta. Toiseksi vaikuttaa siltä, että lupaehtojen päästörajat sopeutetaan koeajalla toteutuneisiin päästöihin, mikä on Luken katsannossa väärä lähtökohta.

2.3 Patorakenteet, sivukivi- ja rikastushiekkavarastot sekä poikkeustilanteet

Talga AB toteaa kappaleessa 63, että ”...yhdistetyn rikastushiekka- ja hylkykivivaraston tarkoituksena ei ole padota tai sulkea ulos vettä. Varastoon sijoitetaan rikastushiekkaa (josta on poistettu vesi suodatuspuristimessa) ja hylkykiveä yhdessä ympäröivän hylkykivipenkereen sisäpuolella. Koska vapaata vettä ei ole ja penkereen tarkoituksena ei ole padota vettä sisälle tai ulos, ei pengeri muodosta patoa.”

Kappaleessa 65 Talga AB:n mukaan vettä tai muuta juoksevaa ainetta varastoivaa patorakennetta ole. Tässä yhteydessä yhtiö mainitsee pahimmaksi mahdolliseksi skenaarioksi vaurioiden suhteen vyörymän tai murtuman rakenteen pohjassa, mutta toteaa sortuman riskin olevan pieni.

Edelleen kappaleessa 71 Talga AB toteaa, että koska hanke ei sisällä patoja niiden normaalissa merkityksessä, ei valvottavia patoturvallisuusriskejä lähtökohtaisesti siten ole. Yhdistettyä rikastushiekka- ja hylkykivivarastoa käsitellään kuitenkin tavanomaisena patona monessa mielessä. Yhtiön mukaan varaston suunnittelu, perustaminen ja valvonta noudattaa laajalti samoja periaatteita kuin tavanomaisen padon kohdalla. Lopullinen valvontaohjelma vahvistetaan

ensimmäisen rakennusvaiheen jälkeen, koska tuolloin tiedetään mahdolliset poikkeamat suunnittelun oletuksista.

Talga AB:n mukaan em. patorakenteisiin ja kaivosprosesseihin liittyviä riskejä ei juurikaan ole. Luke katsoo kuitenkin tarpeelliseksi huomioida myös myrskyistä tai muista syistä (esim. poikkeusolot) johtuvat sähkökatkokset, joiden vuoksi rikastusprosessit ja jätevesien käsittely eivät (mm. pumppausongelmien vuoksi) toimi ja haitta-aineita pääsee kaivosalueelta ympäristöön. Miten yhtiö on varautunut pitkäkestoisiin sähkökatkoksiin?

Luke totesi edellisessä lausunnossa, että ympäristövaikutusten arvioinnista puuttui kuvaus pahimmasta mahdollisesta skenaariosta, jossa merkittävien haittojen riskit kaivostoiminnan päättymisen jälkeen toteutuvat samanaikaisesti. Talga AB on esittänyt kappaleessa 95, että jätteiden karakterisoinnissa esitetyt tulokset osoittavat konservatiivisen pahimman vaikutusten tilanteen. Näihin tuloksiin perustuva jälkihoitostrategia on riittävän varovainen ja täyttää EU:n ohjausasiakirjan BAT-periaatteet. Kaikki toimenpiteet toiminnan ja jälkihoidon aikana perustuvat siihen, että kaivannaisjäte saattaa tuottaa hapanta, metallipitoista suotovettä. Jälkihoito tulee toteuttaa niin, että happaman suotoveden sekä metallien mobilisoitumisen ja leviämisen riskit minimoidaan. Tämä tarkoittaa, että kaivannaisjätteet tulee peittää laadukkaasti, jolloin mitään altistumisriskiä ei muodostu. Jälkihoitosuunnitelman tarkoituksena on varmistaa, että alueella voidaan palauttaa aiempi maankäyttö mahdollisimman suuressa laajuudessa eikä muodostaa riskiä ihmisille, villieläimille tai poronhoitoon, sekä mukauttaa alue maisemaan. Luken mielestä on varmistettava, että erityisesti happoa tuottavan rikastushiekan varastointi toimii myös kaivoksen sulkemisen jälkeen. Tarvitaan toimintasuunnitelma sen varalle, että happoa tuottavaa rikastushiekkaa ei saada pysyvästi suojattua hapettumiselta.

Kirjallisuus

Peter Fredman & Liisa Tyrväinen (2010) *Frontiers in Nature-Based Tourism*, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10:3, 177-189, DOI: 10.1080/15022250.2010.502365.

Holloway, J. & Humphreys, C. 2022. *The Business of Tourism*. 12th edition. SAGE. 648 p.

Tyrväinen, L., Järviluoma, J., Nikkola, K. & Silvennoinen, H. 2012. *Selvitys matkailijoiden suhtautumisesta Mielmukkavaaran tuulipuistohankkeeseen*. Metlan työraportteja 237. 47 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-40-2372-9>.

Strömberg, U. 2021. *Arviointi vaikutuksista purkuvesistöön – Nunasvaara Södra*. Raportti, TALGA AB. Täydennyksiä. Sweco Oy.

Thessler Sirpa
Luonnonvarakeskus

Romakkaniemi Atso
Luonnonvarakeskus

Asia: VN/21286/2021

Lausuntopyyntö Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksistä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ympäristöministeriö ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytävät lausuntoa Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja lupahakemuksen täydentävistä selvityksistä. Hankkeen YVA-selostus ja lupahakemus olivat Suomessa kuultavina touko-kesäkuussa 2022.

Hankkeesta vastaava Talga Ab on nyt toimittanut täydennyksenä aiemmin toimitettuihin materiaaleihin vastineet sekä Suomesta että Ruotsista viime lausuntokierroksella annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin (liitteet 295 ja 316). Lisäksi Talga Ab on toimittanut täydentävän esityksen koskien toiminnan vaikutusta purkuvesistöön.

Ympäristöministeriö pyytää kannanottoa siihen, ovatko Talga Ab:n täydennyksinä toimittamat vastineet ja selvitys riittäviä a) Suomeen kohdistuvien merkittävien ympäristövaikutusten arvioimiseksi (YVA) ja b) hankkeesta tehtävää päätöstä varten (lupahakemus).

Metsähallitus valtion maa ja vesialueiden hallinnasta vastaavana esittää seuraavat huomiot toimitetuista asiakirjoista:

Talga Ab (jäljempänä yhtiö) on ehdottanut, että toiminnan takia veteen päätyviä kupari-, nikkeli- ja sinkkipäästöjä koskevat rajoitukset annetaan vasta koeajan jälkeen. Koeajan aikana yhtiö selvittää mahdollisuudet rajoittaa edellä mainittuja päästöjä. Koeajaksi yhtiö ehdottaa näille aineille väliaikaisia päästöpitoisuuksia. Yhtiö perustelee koeaikaa sillä, että kyse on uudesta toiminnasta, jonka todellisia päästöjä veteen ei voida arvioida tarkemmin ennen toiminnan käynnistymistä, joten tällä hetkellä ei ole edellytyksiä määrätä lopullisia ehtoja veteen kohdistuville päästöille.

Metsähallitus pysyy edelleen kannassaan, että kaivoksen purkuvesien päästöille tulee määrittää pitoisuusrajat ja maksimaaliset vuosikuormitusrajat ennen toiminnan aloittamista ja siten, että toiminnalla ei heikennetä Tornionjoen tilaa. Päästörajoiden asettaminen jälkikäteen, toiminnan jo ollessa käynnissä, osoittaa hankkeen heikkoa valmistelua ja tiedon puutetta toiminnasta aiheutuvista vaikutuksista.

Lisäselvityksessä annetussa esityksessä koskien purkuvesistönä toimivaa Hosiojärveä, yhtiö toteaa pääasiallisen kuormituksen johtuvan sulfaateista, joiden on todettu korkeina pitoisuuksina aiheuttavan vakavia ympäristöhaittoja ja vaikuttavan vesien kerrostumiseen. Tämä on johtanut vesistöjen virkistyskäytön heikkenemiseen ja jopa lakkaamiseen tiettyjen teollisuustoimintojen vaikutusalueilla. Metsähallitus toteaa, että hankkeen lähtökohtana ei voi olla vesien pilaantumisen hyväksyminen, vaan on käytettävä riittävän tehokkaita keinoja haittojen estämiseksi.

Mikäli hankkeelle myönnetään lupa, Tornionjokeen purettavia vesiä tulee seurata laaja-alaisesti ja tarkkailun tiheys ja ajoitus on valittava siten, että saavutetaan hyväksyttävä luotettavuus- ja tarkkailutaso.

Edelleen Metsähallitus korostaa, että suunnitteilla on useita Tornionjoen vesistöön vaikuttavia kaivoshankkeita. On huomioitava, että toteutuessaan nämä kaivoshankkeet saattavat aiheuttaa merkittävää kuormitusta Tornion-Muonionjoen Natura 2000 -alueelle sekä lopulta myös Perämereen. Toimitetusta aineistosta puuttuvat yhä liitteet B9 ja K9, joissa on kuvattu hankkeesta Natura 2000 -alueelle kohdistuvat vaikutukset. Metsähallitus pitää tärkeänä, että Tornion-Muonionjoen vesistöalueelle sijoittuvien kaivoshankkeiden yhteisvaikutukset on arvioitu luontodirektiivin (1992/43/ETY) 6.3 artiklan mukaisesti.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan suunniteltu kaivoshanke asettaa suuren riskin Tornionjoen ekosysteemille, jonka kalastuksellinen, biologinen ja kulttuurillinen arvo on huomattava. Metsähallitus korostaa mahdollista kalatalousmaksua määritettäessä, että alueen vaelluskalakannat ovat mahdollistaneet kalastuksen kehittymisen ja siitä muodostuneet aluetalousarvot sekä virkistysarvot koko jokialueelle. Näiden arvojen heiketessä tulee kaivosyhtiön olla korvausvastuussa, ts. kalatalousmaksun tulee olla huomattava sekä toiminnan aiheuttaman mainehaitan, virkistysarvojen sekä biologisten haittavaikutuksien vuoksi.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Luontopalvelujen erikoissuunnittelija Annemari Kari ja Eräpalvelujen erikoissuunnittelija Markku Vierelä. Lisätietoja lausunnosta antaa Kiinteistökehityksen kaivannaisasiantuntija Jenni Hasa (etunimi.sukunimi@metsa.fi, puh. 0206394030).

Niemelä Juha
Metsähallitus

Veikkola Johanna
Metsähallitus

Asia: VN/21286/2021

Lausuntopyyntö Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksistä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Viite: lausuntopyyntö 2.11.2022 VN/21286/2021

RUOTSISSA SIJAITSEVAN NUNASVAARA ETELÄINEN – GRAFIITTIKAIVOKSEN YVA-SELOSTUKSEN JA LUPAHAKEMUKSEN TÄYDENNYKSET

Ympäristöministeriö ja Lapin ELY-keskus pyytävät lausuntoa Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivosohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja lupahakemuksen täydentä-vistä selvityksistä.

Paliskuntain yhdistyksellä ei ole asiaan lausuttavaa.

PALISKUNTAI N YHDI STYS

Anne Ollila

toiminnanjohtaja

Valkama Sirpa
Paliskuntain yhdistys

Lausunto Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –
grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen
täydennyksistä.

Lausuntopyyynnön diaarinumero: VN/2186/2021

Ympäristöministeriö
PL 35, 00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@gov.fi

Määräpäivä:
30.11.2022

Lausunnon antaja:
Rajat lapin kaivoksille ry (RLK)

Lausunnon on laatinut

Matti Nojonen
RLK
Hallituksen puheenjohtaja

Rajat lapin kaivoksille ry lausuu Ympäristöministeriön esittämään lausuntopyyntöön VN/2186/2021 Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen – grafiittikaivoksen YVA-selostuksen ja lupahakemuksen täydennyksistä. seuraavasti:

Katsomme, että Nunasvaara eteläisen malmion ja sivukivien vesistövaikutuksia ei ole riittävästi selvitetty siten, että olisi osoitettu, ettei jätevesistä aiheutuisi luontodirektiivin tarkoittamaa kiellettyä seurausta rajavesistön ekologiselle tilalle ja suojelluille vaelluskalakannoille. Painotamme, että Talga esittää ilmeisen virheellisen tulkinnan luontodirektiivin velvoitteesta poikkeamiselle todetessaan, että hankkeen sallimiselle on ”erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt”, vaikka hankkeen arvioidaan vaikuttavan kielteisesti Natura 2000 -alueeseen.

Ilmeinen virhe johtuu siitä, että Talga esittää ”erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavaksi syyksi” koko hankekokonaisuutensa aikaansaamaa ”erittäin tärkeää yleistä etua”, vaikka se ei ole esittänyt lupahakemuksessaan koko hankekokonaisuuttaan koskevaa yksilöityä selvitystä siitä yleiselle edulle koituvasta hyödystä eikä arvioinut po. hyötyä. Myöskään hankkeesta aiheutuvia haittoja ei ole arvioitu.

Kemikaalijäämien vaikutukset vesistöön

Talgan Nunasvaaran eteläinen avokaivoshanke sekä koko tosiasiallinen hankekokonaisuus on EU:n luontodirektiivin sekä Suomen ja Ruotsin rajavesistö sopimuksen vastainen, koska Nunasvaara eteläinen kaivos hankkeen jätevesien vaikutuksia Torniojoen suojelluille luontoarvoille eikä myöskään koko hankekokonaisuuden yhteisten jätevesien vaikutuksia Tornionjoen suojelluille luontoarvoille selvitetty, eikä huomioitu muiden vesistöä kuormittavien hankkeiden vaikutuksia Tornionjoen suojelluille luontoarvoille.

Katsomme myös, että Nunasvaara eteläinen grafiittiavokaivoshanke kuormittaa yksinäänkin jätevesillään rajavesistö Tornionjoen vesistöä luontodirektiivien tarkoittamalla kielletyllä tavalla. Direktiivien velvoittamia tieteellisen epävarmuuden poistavia selvityksiä ei ole esitetty täydennysaineistossakaan siitä, että kiellettyä seurausta ei aiheutuisi vaelluskalakannoille ja vesieliöstölle.

Vesieliöstön, kasvillisuuden ja kalojen kannalta olennaisin tieto on erilaisten päästöjen suurimmat jäännöspitoisuudet joen äärimmäisessä alivirtaamatilanteessa (NQ) **yksin ja yhdessä muiden hankkeiden kanssa**. Elävien organismien kannalta olennaisia eivät ole keskimääräiset kuukausi- **tai vuositasot**, vaan päiväkohtaiset tasot, sillä eliöstö voi vaurioitua jo yhden päivän pistepäästön seurauksena.

Tässä vaiheessa tiedossa olevat muut kaivos hankkeet alueella ovat Kaunis Ironin rautakaivos Pajalassa, jossa toimintaa ollaan laajentamassa uudella kemiallisella prosessilla, jolloin päästöt huomattavasti lisääntyvät, sekä Suomen puolella Hannukainen Miningin hakemusvaiheessa oleva hanke, jonka päästöt ovat vähintään yhtä suuret. Yhteisvaikutus näiden hankkeiden osalta alkaa Muonionjoen yhtymäkohdan alapuolelta. Viittaamme yhteisvaikutusten huomioonottamisen osalta ns. Weser-päätökseen sekä Suomessa Korkeimman Hallinto-oikeuden tekemään Finnpulp päätökseen.

Koska luontodirektiivien velvoittamia selvityksiä suojelluille luontoarvoille aiheutuvista vaikutuksista ei ole tehty edes Nunasvaara eteläinen grafiittikaivoshankkeen osalta, eikä minkäänlaisia selvityksiä koko hankekokonaisuuden yhteisistä vaikutuksista rajavesistön suojelluille luontoarvoille ole tehty, ovat selvitykset hankkeen vaikutuksista suojelluille luontoarvoille luontodirektiivin velvoitteiden vastaisesti riittämättömiä.

Mikäli kaivoshanke saa kaikesta huolimatta luvan aloittaa toimintansa, kaivoksen vaikutuksia vaikutusalueensa kalastoon tulee seurata kalakantanäyttein, joista seurataan raskasmetallipitoisuuksien kertymistä kaloihin ja vaikutuksia kalojen mädin kehittymiseen. Verrokkialueeksi edellä mainitulle seurannalle tulee valita alue hankkeen vaikutusalueen ulkopuolelta. Mikäli kaloissa, mädissä ja vesieliöstössä havaitaan haitallisia raskasmetallipitoisuuksia, vahingonaiheuttajan tulee ryhtyä toimiin, joiden avulla hankkeen haitalliset ympäristövaikutukset poistetaan.

Pyydämme toimittamaan tähän asiaan annettavat lausunnot, päätelmät ja päätökset käyttöömmme.

Rovaniemellä 31.10.2022
Rajat Lapin kaivoksille ry

Matti Nojonen
Puheenjohtaja

Ympäristöministeriö
PL 35, 00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@gov.fi

Viite:

Lausuntopyyntönnö VN/21286/2021

Asia:

Lausunto Ruotsissa sijaitsevan Nunasvaara Eteläinen –grafiittikaivoksen
YVA-selostuksesta ja lupahakemuksen täydennyksistä

Määräpäivä

30.11.2022

Lausuja

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Saara Laivamaa
puheenjohtaja

Mika Flöjt
toiminnanjohtaja

Yhteyshenkilönä asiassa toimii:

Mika Flöjt
toiminnanjohtaja
+358 40 823 2443
Lapin piirin sähköposti: lapinpiiri@gmail.com

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Rovakatu 23, huone 219
96100 Rovaniemi

LAUSUNTO RUOTSISSA SIJAITSEVAN NUNASVAARA ETELÄINEN –
GRAFIITTIKAIVOKSEN YVA-SELOSTUKSEN JA LUPAHAKEMUKSEN TÄYDENNYKSISTÄ

Yleisesti

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry (lyhyemmin SLL Lappi) kiittää
mahdollisuudesta lausunnon antamiseen kyseisessä asiassa.

SLL Lappi painottaa, että kyseinen lausuntopyynnön kohteena oleva kaivosyhtiö Talga AB:n (lyhyemmin Talga) Nunasvaara Eteläinen - grafiittikaivoshanke on vain osa Talgan Vittangin grafiittikaivoshankekokonaisuutta (Nunasvaara Eteläisen, Nunasvaara Pohjoisen, Niska Eteläisen ja Niska Pohjoisen alueet), jonka yhteiset vaikutukset tulee direktiivien velvoitteiden mukaisesti olla selvitettyinä luvan myöntämisedellytysten täyttymisen ja luvan esteiden puuttumisen osoittamiseksi.

Tällaisia selvityksiä yhteisvaikutusten hyödyistä ja haitoista ei kuitenkaan YVA-selostukseen eikä lupahakemukseen sisälly. Nunasvaara Eteläinen - hankkeen hyödyksi väitetään ilman selvityksiä hakijan hankekokonaisuuden ja autoteollisuuden yhteiset vaikutukset ilmastonmuutokseen ja peräti niin, että tämä hankekokonaisuuden kauniiksi tavoitteeksi lausuttu ilmastonmuutoksen hillitsemistoiminta muodostaisi sellaisen oikeudellisesti hyväksyttävän perusteen, ettei tästä hankekokonaisuudesta erillään haetulle Nunasvaara Eteläinen -avokaivoshankkeen ympäristö-, vesistö-, luonto- ja ilmastovaikutuksia tarvitsisi edes tarkemmin selvittää luvanmyöntämisen perusteeksi, koska haitat olisivat kaivosyhtiön käsityksen mukaan pieniä koko hankekokonaisuuden yhteisiin hyötyihin verrattuina.

SLL Lappi katsoo, että Talgan tosiasiallinen hankekokonaisuus kuormittaa myös Suomen puoleista ympäristöä ja luontoa kaivosten pöly- ja teollisuuskaasupäästöillä (selvityksiä siitä ettei näin tapahtuisi ei ole esitetty), ja erityisesti jätevesillään Suomen ja Ruotsin yhteistä rajavesistöä, joka on Euroopan tärkein lohijoki ja myös uhanalaisen meritaimenen ja jokihelmisimpukan koti.

SLL Lappi korostaa, että hakijan hankekokonaisuudesta erillään haettu Nunasvaara Eteläinen -grafiittiavokaivoshanke on yksinäänkin erityinen uhka luontodirektiivin suojelemille vaelluskalakannoille sekä vesiluonnon monimuotoisuudelle rajavesistössä huomioiden kyseisen hankekokonaisuuden jätevesien vaikutukset yhdessä muiden kaivosten ja kaivoshankkeiden kanssa. Näitä vaikutuksia ei ole direktiivien tarkoittamalla riittävällä, luotettavalla tavalla selvitetty YVA-selostuksessa erikseen eikä yhteisesti eikä myöskään ympäristölupahakemuksessa eikä sen täydennyksessä sen suhteen, aiheutuuko niistä direktiivien tarkoittamaa kiellettyä seurausta.

Korostamme, ettei ympäristölupahakemuksessa täydennyksineenkään ole esitetty riittäviä selvityksiä luvan myöntämisedellytysten täyttymisen

osoittamiseksi eikä riittäviä selvityksiä luvan esteiden puuttumisesta huomioiden YVA-direktiivin, vesipuidedirektiivin ja luontodirektiivin asettamat velvoitteet kyseisten selvitysten sisällölle ja laajuudelle.

Lisäksi lausumme, että ilmastopöytäkirjan ja luontokadon estämissopimuksen mukaan tulee viranomaispäätösten perusteeksi esittää selvitykset siitä, että hankkeessa on selvitetty kaikki vaihtoehdot ilmastohaittojen ja luonnon monimuotoisuushaittojen vähentämiseksi siten, että lupaharkinnassa voidaan antaa lupamääräyksiä niiden toimien toteuttamisen ja valvonnan suhteen. Nyt sellaiset selvitykset puuttuvat.

Edellä kuvattuun viitaten lausumme, että ympäristöministeriön lausuntopyynnön kohteena oleva Talgan YVA-selvitys ja ympäristölupahakemus perustuvat direktiivien vastaisesti riittämättömiin selvityksiin eikä Talga ole luotettavasti osoittanut, ettei Nunasvaara Eteläinen -hankkeesta aiheutuisi direktiivien ja kansallisen lainsäädännön tarkoittamaa kiellettyä seurausta yksinään eikä yhdessä koko hankekokonaisuuden yhteisten vaikutusten kanssa.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Luvanhakija Talga ei ole selvittänyt koko hankekokonaisuuttaan eikä sen osahankkeiden yhteisiä vaikutuksia direktiivien velvoitteiden mukaisesti.

Lupahakemuksessaan Talga lausuu useissa kohdin Nunasvaara Eteläinen - avokaivoshankkeen olevan riippuvainen yhtiön koko hankekokonaisuudesta. Esimerkiksi Nunasvaara Eteläinen -avokaivoksen jälkihoitotoimenpiteet ovat riippuvaisia muista maanalaisista kaivoksista sen vuoksi, että avokaivoksen sivukivikasojat sijoitettaisiin maanalaisiin kaivostunneleihin.

Talga kuitenkin "selventää" täydennyksessään, että nyt kyseessä oleva hakemus koskee malmin louhintaa avolouhoksena enintään 120 000 tonnin verran huhti-syyskuussa Nunasvaara Eteläisen esiintymässä: *"Hakemus ei koske maanalaisista louhintaa eikä ympärivuotista louhintaa. Koska nämä osat jäävät harkinnan ulkopuolelle, näiden olosuhteiden ympäristövaikutuksia ei näin ollen ole myöskään sisällytetty toimintaa koskevaan ympäristövaikutusten arviointiselostukseen."* SLL lappi katsoo, ettei Talga ole niiden osalta esittänyt selvityksiä ympäristölupahakemuksessaan.

Talga ei ole esittänyt yksilöityjä selvityksiä koko hankekokonaisuudestaan eikä selvityksiä koko hankekokonaisuuden yhteisistä ympäristö-, vesistö- ja luontovaikutuksista direktiivien velvoittamalla tavalla. Kuitenkin Talga

selittää luontodirektiivien velvoittamien selvitysten tekemättä jättämistään väitteellä, että yhtiöllä on hyväksyttävä syy poiketa luontodirektiivin selvitysvaatimuksista, yleinen etu (lainaus):

”Yhtiö väittää, että toiminta on Ruotsin lajiensuojeluasetuksen 14 §:n 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy. Lajiensuojeluasetuksen 14 §:llä saatetaan luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohta osaksi Ruotsin lainsäädäntöä. Direktiivin 16 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat poiketa lajiensuojelusäännöksistä muun muassa seuraavasta syystä: ‘kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskevista tai muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle.’”

SLL Lappi muistuttaa, että Nunasvaara Eteläinen -grafiittikaivoshanke on vain osa Talgan Vittangin grafiittikaivoshankekokonaisuutta (Nunasvaara Eteläisen, Nunasvaara Pohjoisen, Niska Eteläisen ja Niska Pohjoisen alueet), jonka yhteiset vaikutukset tulee direktiivien velvoitteiden mukaisesti olla selvitettyinä luvan myöntämisedellytysten täyttymisen ja luvan esteiden puuttumisen osoittamiseksi. Koska kyseisiä selvityksiä ei ole tehty, on lupahakemus katsottava direktiivien tarkoittamalla tavalla riittämättömiin selvityksiin perustuvaksi.

2. Nunasvaara Eteläinen -hankkeen ja koko hankekokonaisuuden jätevesien yhteisiä vaikutuksia Suomen ja Ruotsin yhteiselle rajavesistölle ei ole riittävästi selvitetty

Talga tosiasiallinen hankekokonaisuus kuormittaa jätevesillään erityisesti Suomen ja Ruotsin yhteistä rajavesistöä, Tornionjoen vesistöä, eikä hankekokonaisuuden yhteisten jätevesien vaikutuksia ole selvitetty eikä huomioitu muita purkuvesistöä kuormittavia hankkeita.

Korostamme, että Nunasvaara Eteläinen -grafiittikaivoshanke kuormittaa yksinäänkin jätevesillään rajavesistöä vesipuidedirektiivin tarkoittamalla kielletyllä tavalla, koska vesipuidedirektiivin velvoittamia tieteellisen epävarmuuden poistavia selvityksiä ei ole esitetty siitä, ettei Nunasvaara Eteläinen -avokaivoshankkeen jätevesistä aiheutuisi kiellettyä seurausta, eikä Talga ole myöskään esittänyt selvityksiä koko hankekokonaisuuden jätevesien yhteisistä vesistövaikutuksista.

Nunasvaara Eteläisen malmion ja sivukivien ympäristöominaisuuksia ei ole riittävästi selvitetty vesistövaikutusten arvioimiseksi, malminrikastuksen prosessien ja rikastuskemikaalien vesistövaikutusten selvittämiseksi,

rikastusjätealtaan ja sivukivien yhteisaltaan vesistövaikutusten selvittämiseksi eikä jätevesien puhdistusratkaisujen (= tosiasiallisesti vain saostusaltaan) vesistövaikutusten selvittämiseksi siten, että olisi osoitettu, ettei jätevesistä aiheutuisi purkuvesistöön direktiivien tarkoittamaa kiellettyä seurausta purkuvesistön vedenlaadulle ja virkistyskäyttöarvoille.

Korostamme, ettei Talga esitä BAT-määritelmien mukaisia todellisia jätevesien puhdistusratkaisuja, joiden avulla jätevesien pitoisuudet voitaisiin luotettavasti saada ympäristölaatunormien raja-arvojen alapuolelle, joten vaadimme, että luvan myöntämisehdoksi asetetaan kaikista haitallisista aineista raja-arvojen pitoisuusvaatimukset täyttävä jätevedenpuhdistamo.

3. Nunasvaara Eteläinen -hankkeen ja koko hankekokonaisuuden jätevesien yhteisiä vaikutuksia Suomen ja Ruotsin yhteisen Torniojoen rajavesistön ekologiselle tilalle ja vaelluskalakannoille ei ole riittävästi selvitetty. Hanke on EU:n vesipuitedirektiiviin vastainen.

SLL Lappi katsoo, että Talgan tosiasiallinen hankekokonaisuus kuormittaa jätevesillään erityisesti Suomen ja Ruotsin yhteistä Torniojoen rajavesistöä, joka on Euroopan ja Suomen tärkein lohijoki sekä myös uhanalaisen meritaimenen ja jokihelmisimpukan koti. Lisäksi hankkeessa ei ole riittävästi selvitetty yhteisvaikutuksia, jotka aiheutuvat Kiirunan kaivoksen päästöistä Ruotsin Tornionjokeen ja Pajalan Kaunis Ironin kaivoksen saastekuormituksesta Muonion/Tornionjokeen.

Korostamme, että kaivosyhtiö kaavailee laskevansa jätevetensä ilman aitoa jätevedenpuhdistamoaa viereiseen Hosiojärveen. Tämä on EU:n vesipuitedirektiivin vastaista. Hosiojärvessä ja Hosiopurossa on oma taimenkanta ja todennäköisesti myös raakkua. Suomessa Soklin kaivoshanke rajavesistössä kaatui, kun kaivosyhtiö ei pyrkinyt riittävästi turvaamaan jokivesistöjen puhtautta eikä aikonut toteuttaa aitoja jätevedenpuhdistamoja. Hosiojärvi ja Ruotsin Tornionjoki ovat vielä puhtaita ja kirkkaita vesistöjä, eikä niiden vedenlaatua tule pilata.

Korostamme, että Talgan Nunasvaara Eteläinen -avokaivoshanke ja koko tosiasiallinen hankekokonaisuus on EU:n luontodirektiivin sekä Suomen ja Ruotsin rajavesistösopimuksen vastainen, koska Nunasvaara Eteläinen -kaivoshankkeen jätevesien vaikutuksia Tornionjoen suojelluille luontoarvoille ei ole selvitetty eikä myöskään koko hankekokonaisuuden yhteisten

jätevesien vaikutuksia Tornionjoen suojelluille luontoarvoille eikä ole huomioitu muita kyseistä purkuvesistöä kuormittavia hankkeita.

Katsomme myös, että Nunasvaara Eteläinen -grafiittikaivosohjelma kuormittaa yksinäänkin jätevesillään rajavesistö Tornionjoen vesistöä luontodirektiivien tarkoittamalla kielletyllä tavalla, koska direktiivien velvoittamia tieteellisen epävarmuuden poistavia selvityksiä ei ole esitetty siitä, ettei kiellettyä seurausta aiheutuisi suojelluille vaelluskalakannoille.

Painotamme, ettei Nunasvaara eteläinen malmion ja sivukivien ympäristöominaisuuksia ole riittävästi selvitetty vesistövaikutusten selvittämiseksi siten, että olisi osoitettu, ettei jätevesistä aiheutuisi rajavesistöön luontodirektiivin tarkoittamaa kiellettyä seurausta rajavesistön ekologiselle tilalle ja suojelluille vaelluskalakannoille.

Painotamme, että Talga esittää ilmeisen virheellisen tulkinnan luvalla poiketa luontodirektiivin velvoitteesta, kuin yhtiö olisi osoittanut "erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt" hankkeen sallimiseksi, vaikka hanke arvioidaan vaikutuksiltaan kielteiseksi Natura 2000 -alueeseen.

Talga esittää "erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavaksi syyksi" koko hankekokonaisuutensa aikaansaamaa "erittäin tärkeää yleistä etua", vaikka ei missään lupahakemuksensa kohdassa ole esittänyt tällaista koko hankekokonaisuuttaan koskevaa yksilöityä selvitystä eikä selvittänyt eikä arvioinut sen tuomaa hyötyä yleiselle edulle. Myöskään haittoja Talga ei ole arvioinut edun vastapainoksi.

Ilmeinen epäkohta on erityisesti siinä, että Talga esittää, kuin kyseiseen, tosiasiallisesti selvittämättömään hankekokonaisuuden aikaansaamaan yleiseen etuun perustuvasti voisi muodostua oikeudellisesti pätevä peruste sille, ettei tässä Nunasvaara Eteläinen -hankkeessa tarvitsi luontodirektiivin velvoittamia selvityksiä suojelluille luontoarvoille tarkemmin esittää.

Koska luontodirektiivien velvoittamia selvityksiä suojelluille luontoarvoille aiheutuvista vaikutuksista ei ole tehty edes Nunasvaara Eteläinen -grafiittikaivosohjelman osalta eikä minkäänlaisia selvityksiä koko hankekokonaisuuden yhteisistä vaikutuksista rajavesistön suojelluille luontoarvoille ole tehty, on katsottava hankkeen vaikutukset suojelluille luontoarvoille selvitetyn luontodirektiivin velvoitteiden vastaisesti riittämättömästi.

ietopyynnöt

Pyydämme tiedottamaan meille sähköpostitse ympäristöministeriön asiasta antaman lausunnon.

Kunnioittaen

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry

Saara Laivamaa
puheenjohtaja

Mika Flöjt
toiminnanjohtaja

Yhteyshenkilönä asiassa toimii:

Mika Flöjt
toiminnanjohtaja
+358 40 823 2443
Lapin piirin sähköposti: lapinpiiri@gmail.com

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry
Rovakatu 23, huone 219
96100 Rovaniemi